

Svebølle – Før og nu

Af Viggo H. Rasmussen (Skrevet i 1978)

Når man har bedt mig fortælle lidt om Svebølle's udvikling, så går mine tanker tilbage til maj 1926. På dette tidspunkt tjente jeg – som ganske ung – hos en gårdejer i Forsinge, der var formand for en lokal indkøbsforening af foderstoffer, hvorigennem landmændene på egnen kunne bestille deres forbrug. Denne forening havde da også enkelte medlemmer i Gl. Svebølle, og på en dejlig forårsdag i maj blev jeg på min cykel sendt afsted til disse for at modtage deres bestilling. Hele turen foregik ad grus- og skærvebelagte veje, og det var derfor ikke underligt, at jeg på tilbagevejen standsede på toppen af Hegnets's bakke – som dengang var betydeligt højere, end den er i dag – for at tørre sveden af min pande. Jeg begyndte at kikke mig om, og jeg så ud over det åbne landskab med Saltbæk Vig i baggrunden, og lige foran mig nedenfor bakken så jeg for første gang Svebølle, en lille bitte by; lidet anende, at jeg syv år senere skulle få min bopæl dér og skulle være med til at forme byens udseende til det, den er i dag.

Svebølle set fra øst (Svebøllegavn) ca. 1920

Svebølle Station med rejselade 1905

Foran til højre lå Øresø Savværk med sine små bygninger. Dengang fremstillede man stave af bøgetræ til smørdritler, den eneste produktion på det tidspunkt, så vidt mig bekendt. Jeg så også Svebølle Jernbanestation, rejseladen og to ledvogterhuse, for dengang gik vejen til Løgtved over banen. I krydset ved denne vej – nu Tissøvejen – lå 3-4 små huse, som stadig ligger der, og bagest i byen det gamle stråtækte hus ved Jernbanevej's udmunding i Parcelvej. Til venstre for mig lå Svebøllegavn med sine udstrakte marker imod Saltofte og Viskinge. På disse arealer blev denne dag arbejdet i marken med mange folk og mange spand heste, man var ude at så markerne til på en lidt anden måde, end man gør i dag, nu er hestene jo afløst af store traktorer og moderne landbrugsmaskiner.

Hvordan og hvornår husker jeg så det, som jeg nu kalder den gamle bydel, og hvor jeg selv bor – jo. jeg husker f. eks. de mange små forretninger, der lå i byen, et kødudsalg, en stor og gammelkendt slagterforretning, den sidste lukket bare for et års tid siden; der var en Tatomforretning, en stor købmandsforretning, et bageri og konditori, - også lukket i tidens løb. Der var et stort privatejet mejeri, der hentede sine mælkeleverancer fra omegnens store gårde, behandlede den og sendte den til mælkeriet ”Enigheden” i København – også det er nedlagt og delvist ombygget til boliger. Der var tre herrefrisører, en lille bog- og papirhandel, der var en skomagerforretning og en skrædderforretning, der var en forretning for el-varer og installation, og så var der endelig indtil begyndelsen af 1934 en lille købmandsforretning, hvori der blev oprettet brugsforening; den som nu er blevet til Svebølle's store supermarked ude i den nye bydel (Svebølle Centret red.).

Hvad har vi så tilbage her? En købmandsforretning, oprettet i 1938, et bageri, 2 sparekasser, oprettet i 1942, en blomsterforretning og Svebølle Kro samt en cykelsmed, et møntvaskeri og en

isenkræmmer

Men jeg må ikke glemme fire virksomheder, der har en meget stor betydning, ikke blot for Bjergsted Kommune, og det må være naturligt at nævne Øresø Fabrik først, da den begyndte sin virksomhed her omkring århundredskiftet. Virksomheden, der spænder over flere forskellige arbejdsområder, har bl. a. en stor produktion i limtræ, og bygger også haller til bl. a. idrætsformål. Der beskæftiges i denne virksomhed ca. 100 ansatte, og fabrikkens område og bygninger med de mange arbejdsmaskiner er noget helt andet, end det jeg så fra bakken i 1925.

Men også Svebøllegavn har til en vis grad skiftet udseende, siden vognmand Johs. Rasmussen købte den. Godt nok drives meget af gården endnu som landbrug, men de mange – vel ca. 50 røde, store lastvogne – der siden 1932 er blevet landskendte, har nu deres garager og parkeringspladser på gårdens arealer, ligesom det er tilfældet med et til virksomheden hørende autoværksted.

Endelig skal også nævnes Svebølles nyeste virksomheder, der er oprettet i de seneste år, nemlig Windsor-Door, der fremstiller aluminiumsporte og har 45 ansatte, samt A/S Søndergård's fabrik, der beskæftiger 30-35 medarbejdere, fortrinsvis kvinder.

Lad mig også se på den udvikling, der er sket her i byen og her kan jeg ikke lade være at tænke på, at der her i byen ikke fandtes kommuneskole, før kommunen i 1943 købte den af private oprettede friskole, men så endelig i 1954 blev den nye centralskole taget i brug, her undervises i dag ca. 400 børn.

I 1953 begyndte boligbyggeriet at komme i gang, og nu er der fart på. Ligeså hurtigt kommunen køber jord og byggemodner, ligeså hurtigt bliver det også bebygget og beboet. Også det planlagte og snart byggemodnede butikscener ved Brugsen's Supermarked er der god efterspørgsel efter, og vi vil sikkert inden alt for længe finde nye handelsformer derude.

Nævne må jeg da også Svebølle børnehaven, der er oprettet i 1972, og hvor der daglig er plads til 60 børn, og Svebølle Hallen, hvor mange idrætsgrene og idrætsfolk mødes året rundt, og hvor der endelig også holdes mange private fester. Dog kunne flere lokaler ønskes, da man ofte må sige, at der ikke kan skaffes plads.

Sidst men ikke mindst, vil jeg tage vort rådhus med i min redegørelse for udviklingen i byen. Det er klart, at denne bygning har sat sit præg på Svebølle, og derfor er jeg heller ikke i dag ked af de mange ”øretæver”, der faldt, inden bygningen stod der, og hvoraf jeg fik min part af disse. Jeg er glad for vort rådhus, det er pænt, og der er gode arbejdsmuligheder, og det er et af Danmark's billigste rådhus – det er ikke Svebølle's, men Bjergsted Kommunes.

Viggo H. Rasmussen